

BALVU NOVADA PAŠVALDĪBA BALVU NOVADA DOME

Reģ.Nr 90009115622., Bērzpils iela 1A, Balvi, Balvu novads, LV-4501,
tālrunis +371 64522453, e-pasts: dome@balvi.lv

Balvos LĒMUMS

2023.gada 26.janvārī

Nr.1., 6.§

Par tiešo līdzdalību SIA "AP Kaudzītes"

I. Atbilstība Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 4.panta nosacījumiem.

Saskaņā ar Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma (turpmāk – Likums) 7. panta pirmo daļu publiskai personai ir pienākums ne retāk kā reizi piecos gados pārvērtēt katru tās tiešo līdzdalību kapitālsabiedrībā un atbilstību Likuma 4. panta nosacījumiem. Minētā panta otrā daļa paredz, ka lēmumu par publiskas personas līdzdalības saglabāšanu kapitālsabiedrībā pieņem attiecīgās publiskās personas augstākā lēmējinstītūcija.

Saskaņā ar Konkurences padomes skaidrojumu par Valsts pārvaldes iekārtas likuma (turpmāk – VPIL) 88. panta piemērošanu “Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā un tās izvērtēšana”, veicot juridisko izvērtējumu, publiskai personai ir jāspēj atbildēt uz šādiem jautājumiem:

- 1) vai publiskas personas kapitālsabiedrības darbība atbilst publiskas personas pamatdarbības veidiem (piemēram, pašvaldības deleģētajai funkcijai vai brīvprātīgajai iniciatīvai);
- 2) vai publiskas personas kapitālsabiedrības veicamā komercdarbība atbilst VPIL 88. pantā minētajiem mērķiem.

Pašvaldību likuma 3.pants nosaka, ka publisko tiesību jomā pašvaldības īsteno autonomo kompetenci — autonomās funkcijas un brīvprātīgās iniciatīvas, kas tiek īstenotas kā autonomās funkcijas un uzdoto kompetenci — deleģētos pārvaldes uzdevumus. Saskaņā ar Pašvaldības likuma 73.panta pirmo daļu pašvaldības manta izmantojama pašvaldības administratīvās teritorijas iedzīvotāju interesēs atbilstoši pašvaldības kompetencei, gan nododot to publiskā lietošanā, gan veidojot iestādes, gan dibinot kapitālsabiedrības vai iegūstot dalību kapitālsabiedrībās. Minētā likuma 4. panta pirmās daļas 1. punkts paredz, ka viena no pašvaldības autonomajām funkcijām ir sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšana iedzīvotājiem. SIA “AP Kaudzītes” (turpmāk – APK) pamatdarbība sadzīves atkritumu apsaimniekošanas jomā atbilst likuma Pašvaldību likuma 3. panta pirmās daļas 1. punktā paredzētajai pašvaldību autonomajai funkcijai.

VPIL 88.panta pirmā daļa nosaka nosacījumus, kad publiska persona savu funkciju efektīvai izpildei var dibināt kapitālsabiedrību vai iegūt līdzdalību esošā kapitālsabiedrībā. Ir jāīstenojas vismaz vienam no šādiem nosacījumiem:

- 1) tiek novērsta tirgus nepilnība — situācija, kad tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu attiecīgajā jomā;

- 2) publiskas personas kapitālsabiedrības vai publisku personu kontrolētas kapitālsabiedrības darbības rezultātā tiek radītas preces vai pakalpojumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai;
- 3) tiek pārvaldīti tādi īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Latvijā par sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšanu savā administratīvajā teritorijā ir atbildīgas pašvaldības. Saskaņā ar Atkritumu apsaimniekošanas likuma 8. panta pirmo daļu pašvaldības cita starpā:

- 1) organizē sadzīves atkritumu, to skaitā sadzīvē radušos bīstamo atkritumu, apsaimniekošanu atbilstoši atkritumu apsaimniekošanas valsts un reģionālajiem plāniem savā administratīvajā teritorijā;
- 2) izdod saistošus noteikumus, kas reglamentē sadzīves atkritumu apsaimniekošanu savā administratīvajā teritorijā, savas administratīvās teritorijas daļījumu sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zonās, prasības atkritumu savākšanai, pārvadāšanai, pārkraušanai un uzglabāšanai, kā arī kārtību, kādā veicami maksājumi par šo atkritumu apsaimniekošanu;
- 3) organizē atkritumu dalītu vākšanu savā administratīvajā teritorijā.

Satversmes tiesa ir secinājusi, ka pašvaldības autonomā funkcija atkritumu apsaimniekošanas organizēšanā ir nozīmīga būtisku sabiedrības interešu nodrošināšanā un aizsardzībā. Atkritumu apsaimniekošanas jomai ir ievērojama ietekme uz personas tiesībām dzīvot labvēlīgā vidē, uz sabiedrības veselību un labklājību, kā arī uz vides ilgtspējīgu attīstību. Tādēļ pašvaldības autonomo funkciju atkritumu apsaimniekošanas organizēšanā ir nepieciešams pildīt pienācīgi un efektīvi.

Atbilstoši Ministru kabineta 2016.gada 13.decembra noteikumiem Nr.788 "Noteikumi par atkritumu savākšanas un šķirošanas vietām" APK veic atkritumu apsaimniekošanas darbības Malienas atkritumu apsaimniekošanas reģionā, apsaimniekojot atkritumu apglabāšanas poligonu "Kaudzītes", Litenes pagastā, Gulbenes novadā.

APK pamatdarbība, kas sevī ietver atkritumu apsaimniekošanu Malienas AAR un atkritumu apglabāšanas poligona darbību, atbilst pašvaldības autonomajai funkcijai sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšanā un uzdevumiem, kas izriet no Atkritumu apsaimniekošanas likuma. Ievērojot minēto, konstatējams, ka APK sniegtie sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumi atbilst VPIL 88. panta pirmās daļas 2. punktā paredzētajam nosacījumam, jo tiek nodrošināta sabiedrībai būtiskas pašvaldības autonomās funkcijas izpilde. No Atkritumu apsaimniekošanas likuma 2. pantā nostiprinātā likuma mērķa izriet, ka kvalitatīva un efektīva atkritumu apsaimniekošana ir vērsta uz vides, cilvēku dzīvības un veselības aizsardzību. Arī Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2021.-2028. gadam ir noteikts, ka atkritumu apsaimniekošanas nozare ir viena no svarīgākajām vides aizsardzības nozarēm valstī.

Tomēr jāņem vērā, ka atbilstoši Konkurences padomes secinājumiem, vērtējot citu pašvaldību līdzdalību kapitālsabiedrības, kas nodrošina sadzīves atkritumu apsaimniekošanas, tostarp, savākšanas, šķirošanas, uzglabāšanas, apstrādes, pārkraušanas un pārvadāšanas, pakalpojumus, konkrētā pakalpojuma noteikšana par stratēģiski svarīgu ir atzīstama tikai par vienu no priekšnoteikumiem, lai publiskai personai būtu tiesisks pamats sniegt šādu pakalpojumu. VPIL 88. panta otrā daļa tiešā veidā paredz, ka publiskai personai ir nepieciešams ne tikai atzīt konkrētu pakalpojumu par stratēģiski svarīgu, bet arī pienākums novērtēt pieejamās alternatīvas, tostarp, vai konkrēto pakalpojumu vienlīdz efektīvi sniedz arī privātie tirgus dalībnieki un vai privātie tirgus dalībnieki ir spējīgi efektīvi nodrošināt konkrētā pakalpojuma pieejamību un tā sniegšanu.

Pašreiz neviens no 0Ministru kabineta 2016.gada 13.decembra noteikumos Nr.788 "Noteikumi par atkritumu savākšanas un šķirošanas vietām" noteikto AAR poligonu šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu

pārvaldītājiem nav privāts komersants, bet visi komersanti Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma izpratnē ir publiskas personas kapitālsabiedrības vai publiski privātas kapitālsabiedrības, jo visas kapitāla daļas pieder vienai publiskai personai vai vairākām publiskām personām.

Alūksnes novada dome, kas ir 28,23% APK kapitāldaļu turētāja, 25.07.2019. pieņēma lēmumu Nr.233 (sēdes protokols Nr.8, 24.p.), atsavināt APK 7 144 Alūksnes novada pašvaldības kapitāla daļas. Atsavināšanas process, tai skaitā otrā izsole, bija nesekmīgs, un Alūksnes novada pašvaldībai piederošās APK daļas netika pārdotas. Tas norāda, ka nevienam pretendētājam, tostarp privātajiem tirgus dalībniekiem, nav interese par atkritumu apsaimniekošanas poligona "Kaudzītes" darbību un atkritumu apsaimniekošanas un apglabāšanas pakalpojumiem definētajā tirgū, kā arī, ka privātie tirgus dalībnieki nav spējīgi nodrošināt konkrētā pakalpojuma pieejamību un tā sniegšanu. Tāpēc APK īstenotās poligona "Kaudzītes" darbības rezultātā sniegto pakalpojumu nodrošināšanu definētajā tirgū nav iespējams sasniegt citiem līdzekļiem.

Atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu tirgū, kas skar sadzīves atkritumu apglabāšanas poligonu darbību, ir konstatējamas tirgus nepilnības, jo atbilstoši Atkritumu apsaimniekošanas valsts un reģionālajiem plāniem ir noteiktas konkrētas administratīvās teritorijas un sadzīves atkritumu apglabāšanas poligoni, kuros tiek veikta atkritumu apsaimniekošanas un noglabāšana. Poligonu darbībā konkurence nepastāv un, ņemot vērā normatīvo regulējumu, ir izveidojies dabiskais monopols. No iepriekš minētā var secināt, ka APK sniegtie sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumi atbilst arī VPIL 88. panta pirmās daļas 1. punktā paredzētajam nosacījumam, jo tiek novērsta tirgus nepilnības.

Attiecībā uz APK sniegtajiem papildus pakalpojumiem, kas saistīti ar konteineru iznomāšanu lielgabarīta sadzīves atkritumu vai būvgružu savākšanai un pārvadāšanai uz noteikto galamērķi, var konstatēt, ka šādi pakalpojumi tirgū ir plaši pieejami, tos piedāvā un nodrošina privātie komersanti, un pakalpojumi tiek sniegti uz brīvā tirgus principiem un brīvā tirgus apstākļos. Kopumā Latvijas tirgū tirgus nepilnības šādu pakalpojumu saņemšanā nepastāv. Tomēr analizējot reģionālos tirgus, tostarp Malienas atkritumu apsaimniekošanas reģionu, var secināt, ka privāto komersantu piedāvājums konteineru iznomāšanas pakalpojumiem lielgabarīta vai būvniecības atkritumu savākšanai ir ierobežots vai atsevišķās teritorijās vispār nepastāv, vai ir ekonomiski nepieejams. Tas var liecināt par tirgu nepilnībām konkrētā reģiona tirgū, un šajā gadījumā APK iesaistīšanās lielgabarīta un būvniecības atkritumu apsaimniekošanā, sniedzot konteineru iznomāšanas un pārvadāšanas pakalpojumu, ir attaisnojama, un ir atkritumu apsaimniekošanas funkcijas Malienas AAR neatņemama sastāvdaļa. No minētā var secināt, ka APK sniegtie papildus pakalpojumi, kas saistīti ar konteineru iznomāšanu lielgabarīta sadzīves atkritumu vai būvgružu savākšanai un pārvadāšanai uz noteikto galamērķi atbilst VPIL 88. panta pirmās daļas 1. punktā paredzētajam nosacījumam, ja tiek novērsta tirgus nepilnības.

Vienlaikus jānorāda, ka brīdī, kad privātie komersanti un tirgus spēš nodrošināt pietiekamu piedāvājumu attiecībā uz konteineru nomu lielgabarīta vai būvniecības atkritumu savākšanai Malienas AAR, APK darbība šādu pakalpojumu sniegšanā būtu izbeidzama.

Ievērojot minēto, Balvu novada pašvaldības līdzdalība APK atbilst VPIL 88. panta pirmās daļas 1. un 2. punktā un Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 4. panta pirmajā daļā paredzētajiem nosacījumiem un ir saglabājama gan daļā, kas attiecas uz APK sniegtajiem atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumiem un poligona darbību, gan APK papildus pakalpojumiem, kas saistīti ar konteineru nomu lielgabarīta vai būvniecības atkritumu savākšanai Malienas AAR.

II. APK vispārējais stratēģiskais mērķis.

Saskaņā ar Likuma 1. panta pirmās daļas 18. punktu kapitālsabiedrības vispārējie stratēģiskie mērķi ir publiskas personas augstākās lēmējinstīcijas noteikti kapitālsabiedrības

mērķi, kurus publiska persona vēlas sasniegt ar līdzdalību kapitālsabiedrībā un kuri izriet no tiesību aktiem un politikas plānošanas dokumentiem.

Balvu novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģijā no 2022.gada par stratēģisko mērķi izvirzīts – dabiska, sakārtota un veselīga dzīves, darba un atpūtas vide, bet par ilgtermiņa prioritāti – ilgtspējīga infrastruktūra un vide. Kvalitatīvi atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumi veido ilgtspējīgu vidi un pilnveido novada dzīves telpu atbilstoši iedzīvotāju vajadzībām, tāpēc atbilst pašvaldības izvirzītajiem stratēģiskajam mērķim un prioritātēm.

Balvu novada Attīstības programma 2022.– 2027.gadam ietver vidēja termiņa prioritāti – vide, kuru raksturo rūpes par pieejamajiem dabas resursiem, to ilgtspējīgu apsaimniekošanu, vides sakoptību, publiskās ārtelpas sakārtošanu, u.tml. Prioritātes mērķis, tostarp, ir pilnveidot atkritumu šķirošanu un pārstrādi. Kvalitatīvi un normatīvo aktu prasībām atbilstoši atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumi nodrošina sabiedrības interešu ievērošanu, un ir nepieciešami, lai sasniegtu pašvaldības mērķus attiecībā uz ilgtspējīgi apsaimniekotām teritorijām, vidi un publisko ārtelpu.

Pašvaldību likuma 4. panta pirmās daļas 1. punkts paredz, ka viena no pašvaldības autonomajām funkcijām ir sadzīves atkritumu apsaimniekošana organizēšana iedzīvotājiem. Atkritumu apsaimniekošanas likuma 2. pants paredz, ka likuma mērķis ir noteikt atkritumu apsaimniekošanas kārtību, lai aizsargātu vidi, cilvēku dzīvību un veselību, novēršot vai mazinot atkritumu rašanos, nodrošinot Latvijas teritorijā radīto atkritumu dalītu savākšanu, reģenerāciju un apglabājamo atkritumu apjoma samazināšanu, kā arī veicinot dabas resursu efektīvu izmantošanu, lai palielinātu Latvijas konkurētspēju un veicinātu pāreju uz aprites ekonomiku.

Līdz ar to SIA “AP Kaudzītes” pašreizējais vispārējais stratēģiskais mērķis ir saglabājams: atkritumu apglabāšanas un pārstrādes organizēšana tādā veidā, kas nodrošina normatīvo aktu prasību, tajā skaitā Eiropas Savienības noteikto mērķu attiecībā uz atkritumu apsaimniekošanu, ievērošanu.

Ņemot vērā iepriekš minēto, kā arī pamatojoties uz Pašvaldības likuma 4. panta pirmās daļas 1. punktu, 73.panta pirmo daļu, Valsts pārvaldes iekārtas likuma 87. panta pirmo daļu, 88. panta pirmo daļu, Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 4. panta pirmo daļu, 7. panta pirmo un otro daļu, un ņemot vērā SIA “CSE COE” veikto Balvu novada pašvaldības līdzdalības izvērtējumu pašvaldības kapitālsabiedrībās, SIA “AP Kaudzītes” (1.pielikums) un Konkurences padomes viedokli (2.pielikums), 2023.gada 19.janvāra Finanšu komitejas atzinumu, Balvu novada dome **NOLEMJ:**

1. Saglabāt Balvu novada pašvaldības tiešo līdzdalību SIA “AP Kaudzītes”, reģ.nr. 44103026358, juridiskā adrese "Kaudzītes", Litenes pagasts, Gulbenes novads, LV-4405.
2. Noteikt, ka SIA „AP Kaudzītes” vispārējais stratēģiskais mērķis ir atkritumu apglabāšanas un pārstrādes organizēšana tādā veidā, kas nodrošina normatīvo aktu prasību, tajā skaitā Eiropas Savienības noteikto mērķu attiecībā uz atkritumu apsaimniekošanu, ievērošanu.

Pielikumā: 1. “Balvu novada pašvaldības līdzdalības izvērtējums pašvaldības kapitālsabiedrībās, SIA “AP Kaudzītes”” uz 33 lapām.
2. Konkurences padomes 2022.gada 2.decembra vēstule Nr. 1.7-2/1175 Par SIA „AP Kaudzītes” uz 3 lapām.

Domes priekšsēdētājs

S.Maksimovs

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu